

Trần Thành Minh – Phan Lưu Biên - Trần Quang Nghĩa

ĐẠI SỐ 10

Chương 2. Hàm Số Bậc Nhất và Bậc Hai

www.saosangsong.com.vn/

SAVE YOUR TIME&MONEY
SHARPEN YOUR SELF-STUDY SKILL
SUIT YOUR PACE

§ 1. Đại cương về hàm số

A. Tóm tắt giáo khoa

1/ Định nghĩa hàm số : Cho D là tập con khác rỗng của tập $\mathbb{R}$.

Hàm số f xác định trên D là một quy tắc cho ứng với mỗi số x thuộc D một số thực y duy nhất gọi là giá trị của hàm số f tại x, ký hiệu là $y = f(x)$

D gọi là tập xác định (hay miền xác định), x gọi là biến số độc lập hay đối số của hàm số f

Ta viết $f: D \rightarrow \mathbb{R}$

$$x \rightarrow y = f(x)$$

2/ Cách cho hàm số : Hàm số thường cho bằng biểu thức $f(x)$ và ta quy ước rằng : nếu không có giải thích gì thêm thì tập xác định của hàm số $y = f(x)$ là tập hợp tất cả các số thực

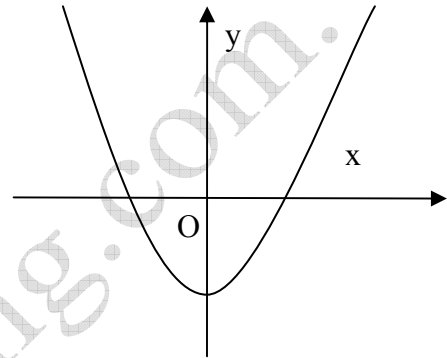
x sao cho biểu thức $f(x)$ có nghĩa.

3/ Đồ thị của hàm số :

Định nghĩa : Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên D.

Trong mặt phẳng tọa độ Oxy, đồ thị của hàm số là tập hợp tất cả các điểm có tọa độ $(x; f(x))$ với $x \in D$

Ghi chú : Ngoài cách cho hàm số bằng biểu thức $f(x)$, người ta có thể cho hàm số bằng bảng giá trị, bằng biểu đồ hoặc bằng đồ thị

4/ Hàm số đồng biến, nghịch biến :

Định nghĩa : Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên khoảng $(a; b) \subset \mathbb{R}$

- Hàm số f gọi là đồng biến (hay tăng) trên khoảng $(a; b)$ nếu với mọi $x_1, x_2 \in (a; b): x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) < f(x_2)$
- Hàm số f gọi là nghịch biến (hay giảm) trên khoảng $(a; b)$ nếu với mọi $x_1, x_2 \in (a; b): x_1 < x_2 \Rightarrow f(x_1) > f(x_2)$

Ghi chú : Từ định nghĩa trên ta suy ra :

- f đồng biến trên $(a; b) \Leftrightarrow \forall x_1, x_2 \in (a; b), x_1 \neq x_2, \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} > 0$
- f nghịch biến trên $(a; b) \Leftrightarrow \forall x_1, x_2 \in (a; b), x_1 \neq x_2, \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} < 0$

Khảo sát sự biến thiên của hàm số là xét xem hàm số đồng biến trên khoảng nào, nghịch biến trên khoảng nào trong tập xác định của nó

5/ Hàm số chẵn, hàm số lẻ :

Định nghĩa : Cho hàm số $y = f(x)$ xác định trên D

- f là hàm số chẵn nếu với mọi x thuộc D, thì :
- x cũng thuộc D và $f(-x) = f(x)$
- f là hàm số lẻ nếu với mọi x thuộc D, thì :
- x cũng thuộc D và $f(-x) = -f(x)$

Định lý :

Hàm số chẵn thì có đồ thị nhận trục tung làm trục đối xứng

Hàm số lẻ thì có đồ thị nhận gốc tọa độ làm tâm đối xứng

B. Giải toán

Đạng toán 1: Tìm miền xác định của hàm số f:

Ta cần nhớ:

$$\frac{1}{f(x)} \text{ xác định khi } f(x) \neq 0$$

$$T\sqrt{f(x)} \text{ xác định khi } f(x) \geq 0$$

$$\frac{f(x)}{\sqrt{g(x)}} \text{ xác định khi } g(x) > 0$$

Ví dụ 1 : Tìm miền xác định của hàm số : $f(x) = 2\sqrt{x-1} - \frac{3}{|x|-2}$

Giải :

$$f(x) \text{ xác định khi } \begin{cases} x-1 \geq 0 \\ |x|-2 \neq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq 1 \\ |x| \neq 2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq 1 \\ x \neq \pm 2 \end{cases} \Leftrightarrow x \geq 1 \& x \neq 2$$

Ví dụ 2 : Tìm miền xác định của hàm số : $f(x) = \sqrt{2x-3} + \frac{x+2}{\sqrt{3-x}}$

Giải

$$f(x) \text{ xác định khi } \begin{cases} 2x-3 \geq 0 \\ 3-x > 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq \frac{3}{2} \\ x < 3 \end{cases} \Leftrightarrow \frac{3}{2} \leq x < 3$$

Ví dụ 3 : Tìm miền xác định của hàm số $f(x) = \sqrt{x^2 - 2x + 3} + \frac{1}{|x|+1}$

Giải

Ta có : $x^2 - 2x + 3 = (x-1)^2 + 2 > 0$ với mọi x
và $|x|+1 \neq 0$ với mọi x

Vậy hàm số f xác định với mọi $x \in \mathbb{R}$

*Ví dụ 4: Định m để hàm số sau xác định trên $(0,2)$:

$$f(x) = \frac{2x}{x-m+1}$$

Giải

Hàm số $f(x)$ xác định khi $x-m+1 \neq 0 \Leftrightarrow x \neq m-1$

Do đó để hàm số $f(x)$ xác định trên khoảng $(0,2)$ thì ta phải có $m-1 \notin (0,2)$

Vậy $m-1 \leq 0$ hay $m-1 \geq 2 \Leftrightarrow m \leq 1$ hay $m \geq 3$

*Ví dụ 5: Tìm m để hàm số $y = \sqrt{x-m+1} + \sqrt{2x-m}$ xác định với mọi $x > 0$

Giải

Hàm số xác định khi $\begin{cases} x-m+1 \geq 0 \\ 2x-m \geq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq m-1 \\ x \geq \frac{m}{2} \end{cases}$

Do đó hàm số xác định với mọi $x > 0$ khi $\begin{cases} m-1 \leq 0 \\ \frac{m}{2} \leq 0 \end{cases}$.

Vậy $m \leq 0$

*Ví dụ 6: Cho hàm số $y = f(x) = \begin{cases} 2x-1 & \text{khi } -2 \leq x < 0 \\ -x & \text{khi } 0 \leq x < 1 \\ -2x+1 & \text{khi } 1 \leq x < 3 \end{cases}$
 Tìm tập xác định của hàm số f và tính $f(0)$; $f(-1)$; $f(1)$; $f(2)$

Giải
 Tập xác định của hàm số là $[-2; 3)$
 Ta có $f(0) = 0$; $f(-1) = 2(-1) - 1 = -3$; $f(1) = -2(1) + 1 = -1$ và $f(2) = -2(2) + 1 = -3$.

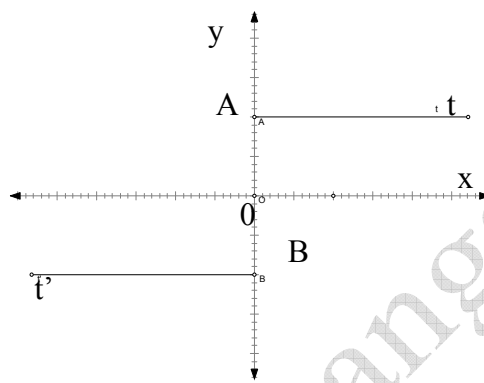
Dạng toán 2 : Đồ thị của hàm số

Điểm $M(x_0 ; y_0) \in$ đồ thị (C) của hàm số $y = f(x) \Leftrightarrow y_0 = f(x_0)$

Ví dụ 1 : Vẽ đồ thị của hàm số sau (gọi là *hàm dấu*) :

$$d(x) = \begin{cases} -1 & \text{khi } x < 0 \\ 0 & \text{khi } x = 0 \\ 1 & \text{khi } x > 0 \end{cases}$$

Giải Tập xác định là $\mathbb{R}$. Đồ thị gồm 2 tia At, Bt', và điểm gốc O

Ví dụ 2 : Trong các điểm : A(0 ; 1) , B(2 ; 2) , C(-2 ; 4) ,điểm nào thuộc đồ thị của hàm số $y = x^2$

Giải
 Thay tọa độ các điểm vào phương trình $y = x^2$ ta thấy :

- $1 = 0^2$ (không thỏa), nên điểm A không thuộc đồ thị
- $2 = 2^2$ không thỏa nên điểm B không thuộc đồ thị
- $4 = (-2)^2$ thỏa nên điểm C thuộc đồ thị hàm số

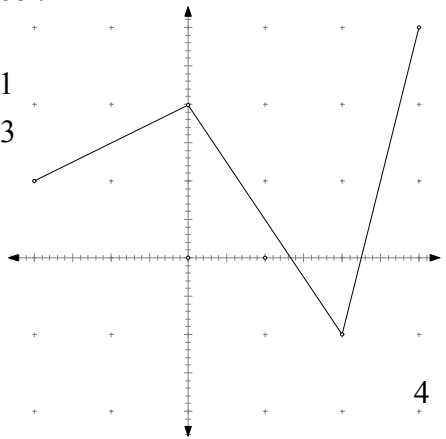
* Ví dụ 3 : Tìm 2 số x_0, y_0 sao cho điểm $(x_0; y_0)$ thuộc đồ thị của hàm số $y = x^2 - mx + 2 + m$ với mọi giá trị của m.

Giải
 Điểm $(x_0 ; y_0)$ thuộc đồ thị của hàm số $y = x^2 - mx + 2 + m$ khi ta có :
 $y_0 = x_0^2 - mx_0 + 2 + m$ hay $y_0 = x_0^2 + 2 + m(1 - x_0)$

Phương trình này được thỏa với mọi m $\Leftrightarrow \begin{cases} 1 - x_0 = 0 \\ y_0 = x_0^2 + 2 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x_0 = 1 \\ y_0 = 3 \end{cases}$

Ví dụ 4 : Hàm số $y = f(x)$ được cho bởi đồ thị bên phải :

- Tìm tập xác định của hàm số f
- Tính $f(0)$, $f(-2)$
- Tìm giá trị lớn nhất và nhỏ nhất của hàm số

Giải

- a) Theo đồ thị ta thấy tập xác định của hàm số là $[-2;3]$
- b) Ta có $f(0) = 2$ và $f(-2) = 1$
- c) Giá trị lớn nhất của $f(x)$ là 3 ; giá trị nhỏ nhất của $f(x)$ là -1

Dạng toán 3 : Dùng định nghĩa xét tính đồng biến và nghịch biến của hàm số

Lấy x_1 và x_2 là hai giá trị tùy ý thuộc khoảng $(a ; b)$ với $x_1 \neq x_2$ và xét nếu :

$$\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} > 0 \text{ thì hàm số } f(x) \text{ đồng biến trên } (a;b)$$

$$\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} < 0 \text{ thì hàm số nghịch biến trên } (a;b)$$

Ví dụ 1 : Dùng định nghĩa chứng minh hàm số $f(x) = 2x - 3$ đồng biến trên $\mathbb{R}$

Giải

Gọi x_1 và x_2 là hai giá trị tùy ý thuộc tập $\mathbb{R}$ với $x_1 \neq x_2$ ta có :

$$\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} = \frac{(2x_2 - 3) - (2x_1 - 3)}{x_2 - x_1} = 2 > 0$$

Vậy hàm số $f(x) = 2x - 3$ luôn đồng biến trên tập xác định $\mathbb{R}$

Ví dụ 2 : Dùng định nghĩa xét tính đồng biến và nghịch biến của hàm số $y = f(x) = x^2 - 2x + 2$ trên mỗi khoảng $(-\infty;1)$ và $(1;+\infty)$

Giải

Gọi x_1 và x_2 là hai giá trị tùy ý thuộc $(-\infty;1)$ với $x_1 \neq x_2$ ta có :

$$\begin{aligned} \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} &= \frac{(x_2^2 - 2x_2 + 2) - (x_1^2 - 2x_1 + 2)}{x_2 - x_1} = \frac{x_2^2 - x_1^2 - 2(x_2 - x_1)}{x_2 - x_1} \\ &= \frac{(x_2 - x_1)(x_2 + x_1) - 2(x_2 - x_1)}{x_2 - x_1} = \frac{(x_2 - x_1)(x_2 + x_1 - 2)}{x_2 - x_1} = x_1 + x_2 - 2 \end{aligned}$$

Vì x_1 và x_2 thuộc $(-\infty;1)$ nên $x_1 < 1$ và $x_2 < 1$, do đó $x_1 + x_2 < 2$

Vậy $\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} < 0$ Suy ra hàm số nghịch biến trên khoảng $(-\infty;1)$

Tương tự với x_1 và x_2 thuộc $(1;+\infty)$ với $x_1 \neq x_2$ ta cũng có :

$$x_1 > 1 \text{ và } x_2 > 1 \text{ nên } x_1 + x_2 > 2 \text{ , do đó } x_1 + x_2 - 2 > 0$$

Vậy $\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} > 0$ Suy ra hàm số đồng biến trên khoảng $(1;+\infty)$

Ví dụ 3 : Khảo sát sự biến thiên của hàm số $y = \frac{2}{x-1}$ trên mỗi khoảng xác định $(-\infty;1)$ và $(1;+\infty)$

Giải

Gọi x_1 và x_2 là hai giá trị tùy ý thuộc $(-\infty;1)$ với $x_1 \neq x_2$ ta có :

$$\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} = \frac{\frac{2}{x_2 - 1} - \frac{2}{x_1 - 1}}{x_2 - x_1} = \frac{-2(x_2 - x_1)}{(x_2 - x_1)(x_2 - 1)(x_1 - 1)} = \frac{-2}{(x_2 - 1)(x_1 - 1)}$$

29

Vì x_1 và x_2 thuộc $(-\infty;1)$ nên $x_1 - 1 < 0$ và $x_2 - 1 < 0$, do đó

$$(x_2 - 1)(x_1 - 1) > 0. \text{ Vậy } \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} < 0$$

Suy ra hàm số nghịch biến trên khoảng $(-\infty; 1)$

Tương tự với x_1 và x_2 thuộc $(1; +\infty)$ với $x_1 \neq x_2$ ta cũng có :

$$x_1 - 1 > 0 \text{ và } x_2 - 1 > 0, \text{ do đó } \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} < 0$$

Vậy hàm số vẫn nghịch biến trên khoảng $(1; +\infty)$

*Ví dụ 4: Dùng định nghĩa chứng minh hàm số $y = x^3 + 3x$ đồng biến trên tập $\mathbb{R}$

Giải

Gọi x_1 và x_2 là hai giá trị tùy ý thuộc $\mathbb{R}$ với $x_1 \neq x_2$ ta có :

$$\begin{aligned} \frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} &= \frac{x_2^3 + 3x_2 - x_1^3 - 3x_1}{x_2 - x_1} = \frac{(x_2 - x_1)(x_2^2 + x_1x_2 + x_1^2) + 3(x_2 - x_1)}{x_2 - x_1} \\ &= x_1^2 + x_1x_2 + x_2^2 + 3 = \left(x_1 + \frac{1}{2}x_2\right)^2 + \frac{3x_2^2}{4} + 3 > 0 \text{ với mọi } x_1 \text{ và } x_2 \end{aligned}$$

Vậy hàm số luôn đồng biến trên $\mathbb{R}$

Dạng 4 : Xét tính chẵn , lẻ của hàm số

- Tập xác định D của hàm số phải đối xứng qua 0
- Với mọi $x \in D$ thì $-x \in D$:
  - nếu $f(-x) = f(x)$ thì hàm số chẵn trên D
  - nếu $f(-x) = -f(x)$ thì hàm số lẻ trên D

Ví dụ 1 : Xét tính chẵn – lẻ của hàm số : $y = \sqrt{x+1}$

Giải

Hàm số $y = \sqrt{x+1}$ xác định khi $x + 1 \geq 0$ hay $x \geq -1$

Ta nhận thấy tập xác định của hàm số là $[-1; +\infty)$ không đối xứng qua 0 nghĩa vì với $x = 2$ thì $-x = -2 \notin [-1; +\infty)$

Vậy hàm số này không chẵn và cũng không lẻ

Ví dụ 2 : Xét tính chẵn – lẻ của hàm số $y = f(x) = 2x^3 - 4x$

Giải

Tập xác định của hàm số là $\mathbb{R}$

Với mọi x ta có : $x \in \mathbb{R} \Rightarrow -x \in \mathbb{R}$ và $f(-x) = 2(-x)^3 - 4(-x) = -2x^3 + 4x = -f(x)$

Vậy $f(x)$ là hàm số lẻ

Ví dụ 3 : Xét tính chẵn – lẻ của hàm số $y = f(x) = \sqrt{2+x} + \sqrt{2-x}$

Giải

Hàm số xác định khi $\begin{cases} 2+x \geq 0 \\ 2-x \geq 0 \end{cases} \Leftrightarrow -2 \leq x \leq 2$ Tập xác định là $[-2; 2]$

Với mọi $x \in [-2; 2]$ thì $-x \in [-2; 2]$ và $f(-x) = \sqrt{2-x} + \sqrt{2+x} = f(x)$

Vậy $f(x)$ là hàm số chẵn

Ví dụ 4 : Xét tính chẵn – lẻ của hàm số $y = f(x) = 2x|x|^3$

Giải

Tập xác định là $\mathbb{R}$

Với mọi $x \in \mathbb{R}$ thì $-x \in \mathbb{R}$ và ta có $f(-x) = 2(-x) - |-x|^3 = -2x|x|^3 = -f(x)$

Vậy $f(x)$ là hàm số lẻ

B. Bài tập rèn luyện :

2.1. Tìm miền xác định các hàm số sau:

a) $y = \frac{2x-1}{|x|+1}$

b) $y = \frac{x}{|x|-2}$

c) $y = \frac{\sqrt{x+1}}{x-1}$

d) $y = \sqrt{2x-1} - \sqrt{2-x}$

2.2. Cho hàm số $f(x) = \begin{cases} 2x-1 & \text{khi } x < -1 \\ \sqrt{1-x^2} & \text{khi } -1 \leq x \leq 1 \end{cases}$

a) Tìm miền xác định của hàm số f

b) Tính $f(-2)$, $f(-1)$, $f(\frac{\sqrt{2}}{2})$, $f(1)$

* 2.3. Tìm m để hàm số $y = \sqrt{x-m} + \sqrt{2x-m+1}$ xác định với mọi $x > 0$

2.4. Gọi (C) là đồ thị của hàm số $y = x|x|$. Điểm nào sau đây thuộc (C)

A(-1; 1) B(-1; -1) C(1; -1) D(1; 0)

*2.5. Tìm điểm $(x_0; y_0)$ thuộc đồ thị của hàm số $y = \frac{mx-1}{x-m}$ với mọi giá trị của m

2.6. Vẽ đồ thị của hàm số $y = [x]$ gọi là phần nguyên của x với $x \in [-2; 3]$ (với mọi số thực x có một số nguyên y duy nhất thỏa $y \leq x < y+1$)

2.7. Xét sự biến thiên của hàm số trên mỗi khoảng

a) $y = \frac{3}{x}$ trên mỗi khoảng $(-\infty, 0)$ và $(0; +\infty)$

b) $y = -x^2 + 2x$ trên mỗi khoảng $(-\infty; 1)$ và $(1; +\infty)$

c) $y = \sqrt{x-1}$ trên khoảng $[1; +\infty)$

*d) $y = x^3 + 2$ trên khoảng $(-\infty; +\infty)$

2.8. Xét tính chẵn - lẻ của các hàm số sau :

a) $f(x) = -2x + 5$ b) $f(x) = -x^3 + 2x$

c) $f(x) = \frac{3}{x-2}$ d) $f(x) = x^2 - 2|x|$

* 2.9. Xét tính chẵn - lẻ của hàm số Dirichlet :

$$D(x) = \begin{cases} 1 & \text{khi } x \in \mathbb{Q} \\ 0 & \text{khi } x \notin \mathbb{Q} \end{cases}$$

2.10. Cho hàm số $y = \sqrt{2-x} + \sqrt{x+2}$ Câu nào sau đây đúng?

a) Miền xác định là $x > -2$

b) Hàm số lẻ

c) Đồ thị hàm số có trục đối xứng là trục Oy

d) Điểm A (0 ; 2) thuộc đồ thị hàm số

D. Hướng dẫn - đáp số :

2.1. a) Tập xác định là $\mathbb{R}$

b) Miền xác định là $\mathbb{R} \setminus \{-2; +2\}$

c) Miền xác định là $x \in [-1; +\infty)$ và $x \neq 1$

d) Hàm số xác định khi $\begin{cases} 2x-1 \geq 0 \\ 2-x \geq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \frac{1}{2} \leq x \leq 2$

2.2.a) Miền xác định của hàm số là $(-\infty; 1]$

b) $f(-2) = -5$; $f(-1) = 0$; $f(\frac{\sqrt{2}}{2}) = \frac{\sqrt{2}}{2}$; $f(1) = 0$

* **2.3.** Hàm số xác định khi $\begin{cases} x-m \geq 0 \\ 2x-m+1 \geq 0 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} x \geq m \\ x \geq \frac{m-1}{2} \end{cases}$

Do đó để hàm số xác định với mọi $x > 0$ thì $\begin{cases} m \leq 0 \\ \frac{m-1}{2} \leq 0 \end{cases}$ Vậy $m \leq 0$

2. 4.. Điểm B thuộc đồ thị (C)

* **2.5.** Điểm $(x_0 ; y_0)$ thuộc đồ thị của hàm số $y = \frac{mx-1}{x-m}$ khi ta có :

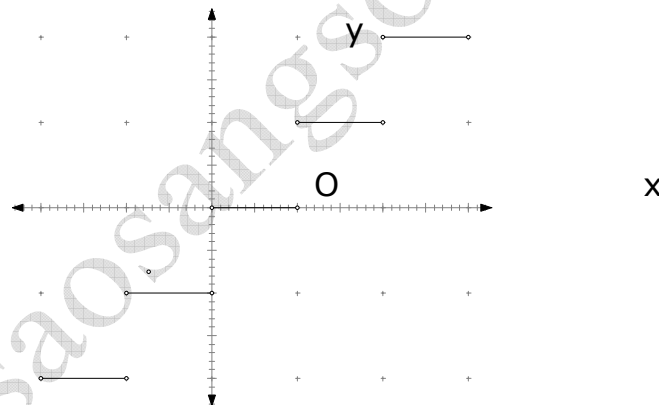
$y_0 = \frac{mx_0-1}{x_0-m}$ hay $x_0y_0 - my_0 = mx_0 - 1$ với $x_0 \neq m$

$\Leftrightarrow x_0y_0 + 1 = m(x_0 + y_0)$

Phương trình này được thỏa với mọi $m \neq x_0$ khi :

$\begin{cases} x_0 + y_0 = 0 \\ x_0y_0 + 1 = 0 \end{cases} \Leftrightarrow (x_0 = 1 ; y_0 = -1) \text{ và } (x_0 = -1 ; y_0 = 1)$ với $m \neq 1$ và $m \neq -1$

2.6.

2.7. a) hàm số nghịch biến trên mỗi khoảng

b) hàm số đồng biến trên $(-\infty; 1)$ và nghịch biến trên $(1 ; +\infty)$

c) hàm số đồng biến trên $[1 ; +\infty)$

d) hàm số luôn đồng biến trên $(-\infty ; +\infty)$

2.8. a) $f(x) = -2x + 5$ không chẵn và không lẻ

b) $f(x) = -x^3 + 2x$ là hàm số lẻ trên R

c) $f(x) = \frac{3}{x-2}$ không chẵn và không lẻ

d) $f(x) = x^2 - 2|x|$ là hàm số chẵn trên R

* **2.9.** Với mọi $x \in \mathbb{Q}$ thì $-x \in \mathbb{Q}$ và ta có $D(-x) = 1 = D(x)$

Với mọi $x \notin \mathbb{Q}$ thì $-x \notin \mathbb{Q}$ (ví dụ $x = \sqrt{2}$ thì $-x = -\sqrt{2}$)

và ta có $D(-x) = 0 = D(x)$

Vậy $D(x)$ là hàm số chẵn

2.10. Hàm số này chẵn nên đồ thị có trục đối xứng là Oy.

§ 2 . Hàm số bậc nhất

A. Tóm tắt giáo khoa :

1. Định nghĩa : Hàm số bậc nhất là hàm số có dạng $y = ax + b$, trong đó a và b là các hằng số với $a \neq 0$

2. Sự biến thiên

- Tập xác định là $\mathbb{R}$
- Khi $a > 0$ hàm số đồng biến trên $\mathbb{R}$

x	$-\infty$	$+\infty$
$y = ax + b$ ($a > 0$)	$-\infty$	$+\infty$

Khi $a < 0$ hàm số nghịch biến trên $\mathbb{R}$

x	$-\infty$	$+\infty$
$y = ax + b$ ($a < 0$)	$+\infty$	$-\infty$

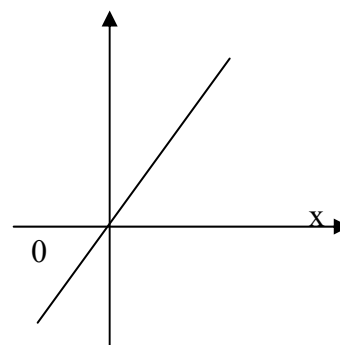
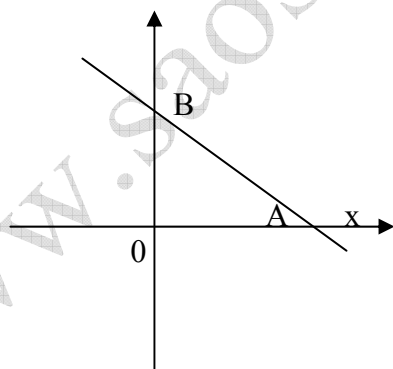
3. Đồ thị :

Đồ thị của hàm số $y = ax + b$ ($a \neq 0$) là một đường thẳng không cùng phương với các trục tọa độ. a gọi là hệ số góc của đường thẳng.

Đặc biệt :

$b \neq 0$ đồ thị cắt trục Ox tại $A(-\frac{b}{a}; 0)$ và trục Oy tại $B(0;b)$

$b = 0$ đồ thị hàm số $y = ax$ qua gốc tọa độ O và qua điểm $C(1 ; a)$

Ghi chú : Cho hai đường thẳng $(d) y = ax + b$ và $(d') y = a'x + b'$

- $(d) // (d') \Leftrightarrow a = a'$ và $b \neq b'$
- $(d) \text{ cắt } (d') \Leftrightarrow a \neq a'$
- Đồ thị của hàm số $y = b$ (hằng số) là đường thẳng song song với trục hoành

4. Hàm số $y = |x|$

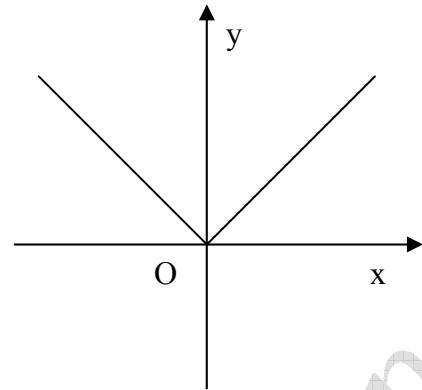
Hàm số này xác định với mọi giá trị của x và là hàm số chẵn.
Theo định nghĩa giá trị tuyệt đối ta có :

$$|x| = \begin{cases} x & \text{khi } x \geq 0 \\ -x & \text{khi } x < 0 \end{cases}$$

Do đó khi $x \geq 0$ thì $y = x$ là hàm số đồng biến
khi $x < 0$ thì $y = -x$ là hàm số nghịch biến

Ta có bảng biến thiên sau :

x	$-\infty$	0	$+\infty$
$y = x $	$+\infty$	0	$+\infty$

Đồ thị của hàm số $y = x$ khi $x \geq 0$ là tia phân giác của góc phần tư I và $y = -x$ khi $x < 0$ là tia phân giác của góc phần tư II

5. Hàm số $y = |ax + b|$ với $a \neq 0$

Hàm số này xác định với mọi $x \in \mathbb{R}$

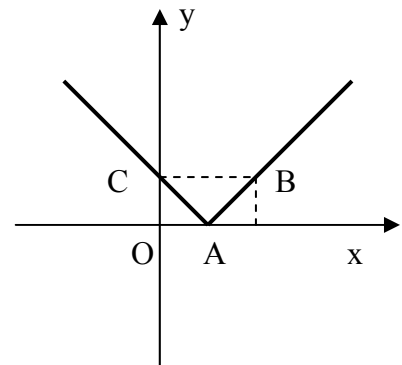
- Nếu $x \geq -\frac{b}{a}$ thì $y = ax + b$
- Nếu $x < -\frac{b}{a}$ thì $y = -ax - b$

Đồ thị là hai nửa đường thẳng có gốc A $(-\frac{b}{a}; 0)$

Ví dụ : Vẽ đồ thị của hàm số $y = |x - 1|$

Giải Nếu $x \geq 1$ thì $y = x - 1$; đồ thị là nửa đường thẳng gốc A (1 ; 0) và qua B(2;1)

Nếu $x < 1$ thì $y = -x + 1$; đồ thị là nửa đường thẳng gốc A và qua C(0 ; 1)

B. Giải toán :

Dạng 1 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị hàm số $y = ax + b$

Ví dụ 1 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị hàm số $y = 2x - 3$

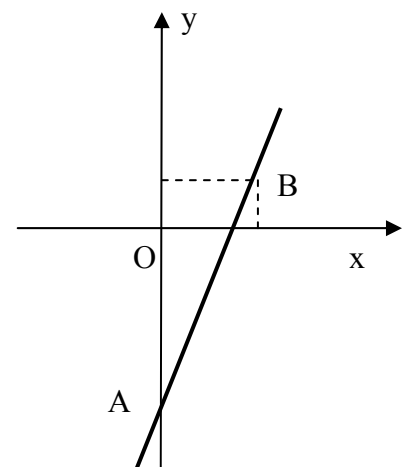
Giải

Tập xác định là $\mathbb{R}$

Hàm số luôn đồng biến trên $\mathbb{R}$ vì $a = 2 > 0$

Bảng biến thiên

x	$-\infty$	$+\infty$
$y = 2x - 3$	$-\infty$	$+\infty$

Đồ thị là đường thẳng qua hai điểm A (0 ; -3) và B(1.5 ; 0)

Ví dụ 2 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị hàm số $y = -\frac{x}{2} + 2$

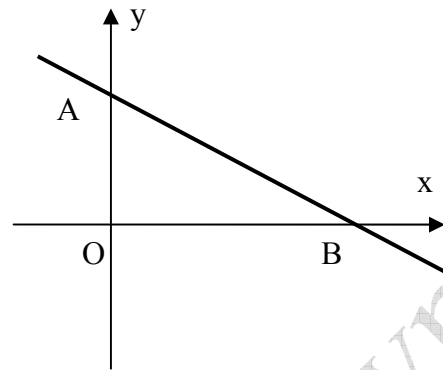
Giải

Tập xác định là $\mathbb{R}$

Hàm số luôn nghịch biến trên $\mathbb{R}$ vì $a = -\frac{1}{2} < 0$

Bảng biến thiên

x	$-\infty$	$+\infty$
$y = -\frac{x}{2} + 2$	$+\infty$	$-\infty$

Đồ thị là đường thẳng qua 2 điểm A(0 ; 2) và B(4; 0)

Dạng 2 : Tính các hệ số a và b của hàm số $y = ax + b$

Ví dụ 1 : Tính a và b để đồ thị của hàm số $y = ax + b$ qua 2 điểm A(2 ; -2) và B(-1 ; 4)

Giải

Đồ thị qua A (2 ; -2) $\Leftrightarrow a(2) + b = -2$

Đồ thị qua B (-1 ; 4) $\Leftrightarrow a(-1) + b = 4$

Giải hệ phương trình $\begin{cases} 2a + b = -2 \\ -a + b = 4 \end{cases}$ ta được $a = -2$ và $b = 2$

Vậy $y = -2x + 2$

Ví dụ 2 : Cho đường thẳng (d) $y = 2x + 1$. Tính a và b để đồ thị (d') của hàm số $y = ax + b$ song song với (d) và qua điểm A(1 ; -3)

Giải

Ta có (d) // (d') $\Leftrightarrow a = 2$ và $b \neq 1$ (hệ số góc bằng nhau)

Do đó phương trình của (d') là $y = 2x + b$

Điểm A(1 ; -3) $\in$ (d') $\Leftrightarrow -3 = 2(1) + b \Leftrightarrow b = -5$

Vậy phương trình của (d') là $y = 2x - 5$

Ví dụ 3 : Định m để hai đường thẳng (d) $y = 2x - 3$ và (d') $y = -x + 2m - 1$ cắt nhau tại một điểm trên trục 0y

Giải

(d) cắt trục 0y tại điểm có tọa độ $x = 0 ; y = -3$

(d') cắt (d) tại điểm trên trục 0y khi $2m - 1 = -3 \Leftrightarrow 2m = -2 \Leftrightarrow m = -1$

Ví dụ 4 : Vẽ đồ thị của hai hàm số $y = x - 1$ và $y = -\frac{1}{2}x + 2$ trên cùng một hệ trục tọa độ. Dùng đồ thị và thử lại bằng tính tọa độ giao điểm của hai đồ thị trên

Giải

Đồ thị của hàm số $y = x - 1$ là đường thẳng (d) qua hai điểm (0 ; -1) và (1 ; 0)

Đồ thị của hàm số $y = -\frac{1}{2}x + 2$ là đường thẳng (d') qua hai điểm (0 ; 2) và (4 ; 0)

Theo đồ thị ta thấy hai đường (d) và (d') cắt nhau tại điểm có tọa độ (2 ; 1)

Thử lại bằng tính :

Tọa độ giao điểm củ (d) và (d') là nghiệm của hệ phương trình :

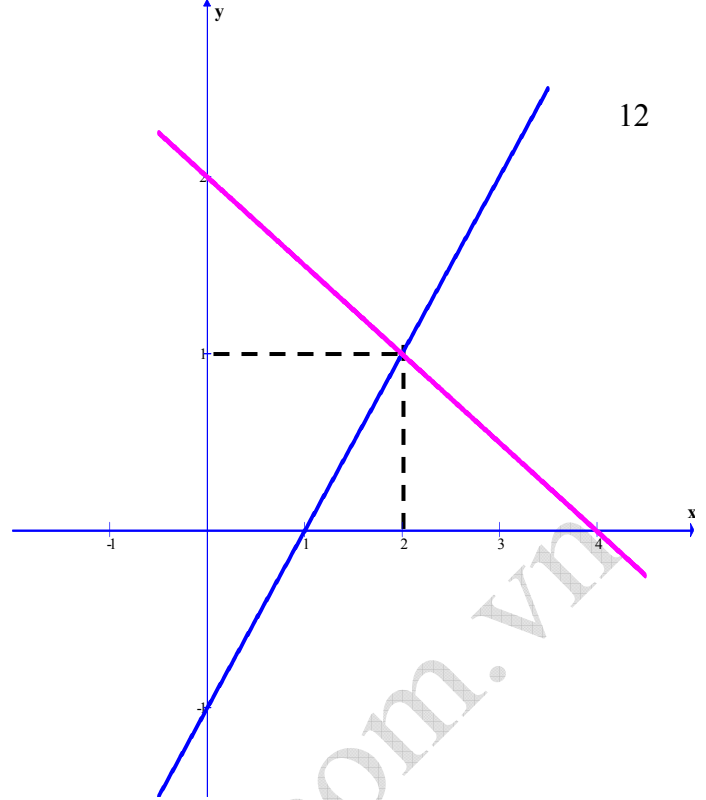
$$\begin{cases} y = x - 1 \\ y = -\frac{1}{2}x + 2 \end{cases}$$

So sánh y ta được : $x - 1 = -\frac{1}{2}x + 2$

$$\Leftrightarrow 2x - 2 = -x + 4 \Leftrightarrow 3x = 6 \\ \Leftrightarrow x = 2$$

Thay $x = 2$ vào $y = x - 1$ ta được $y = 1$.

Vậy tọa độ giao điểm của hai đồ thị là $(2 ; 1)$

Dạng 3 : Vẽ đồ thị hàm số $y = |ax + b|$

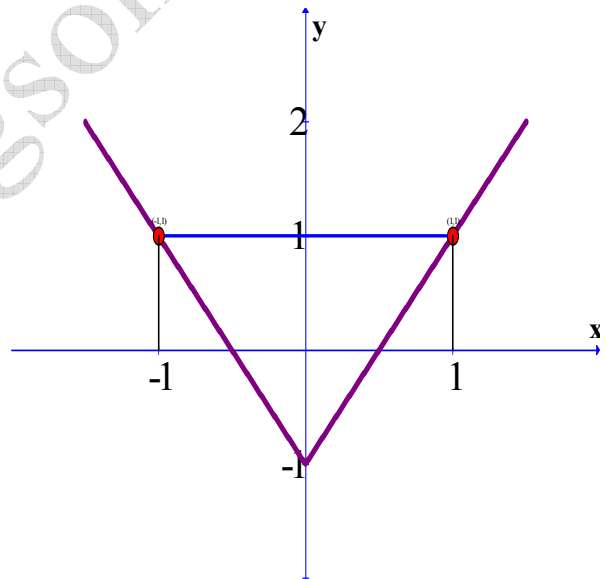
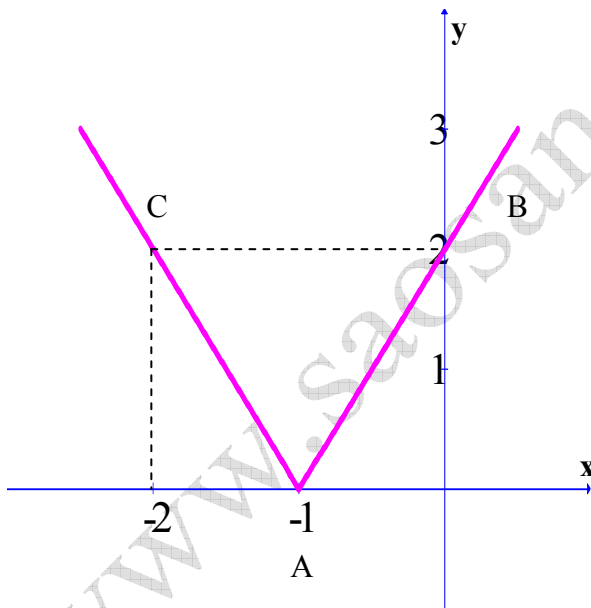
Ví dụ 1 : Vẽ đồ thị của hàm số $y = 2|x + 1|$.

Tìm giá trị nhỏ nhất của hàm số này.

Giải

- Nếu $x + 1 \geq 0$ hay $x \geq -1$ thì $y = 2(x + 1) = 2x + 2$, đồ thị là nửa đường thẳng gốc $A(-1 ; 0)$ và qua điểm $B(0 ; 2)$
- Nếu $x + 1 < 0$ hay $x < -1$ thì $y = -2(x + 1) = -2x - 2$, đồ thị là nửa đường thẳng gốc A và qua điểm $C(-2 ; 2)$

Giá trị nhỏ nhất của hàm số là 0 khi $x = -1$

Ví dụ 2 : Vẽ đồ thị của hàm số $y = 2|x| - 1$ và tìm giá trị nhỏ nhất của hàm số

Giải

- Nếu $x \geq 0$ thì $y = 2x - 1$, đồ thị là nửa đường thẳng gốc $A(0 ; -1)$ và qua $B(1 ; 1)$
- Nếu $x < 0$ thì $y = -2x - 1$, đồ thị là nửa đường thẳng gốc A và qua $C(-1 ; 1)$

Vì $2|x| \geq 0$ với mọi x nên $y \geq -1$

Vậy giá trị nhỏ nhất của y là -1 khi $x = 0$

*Ví dụ 3 : Vẽ đồ thị hàm số $y = \sqrt{x^2 - 4x + 4} - 2|x - 1|$

Giải

Ta có $y = \sqrt{x^2 - 4x + 4} - 2|x - 1| = \sqrt{(x - 2)^2} - 2|x - 1| = |x - 2| - 2|x - 1|$

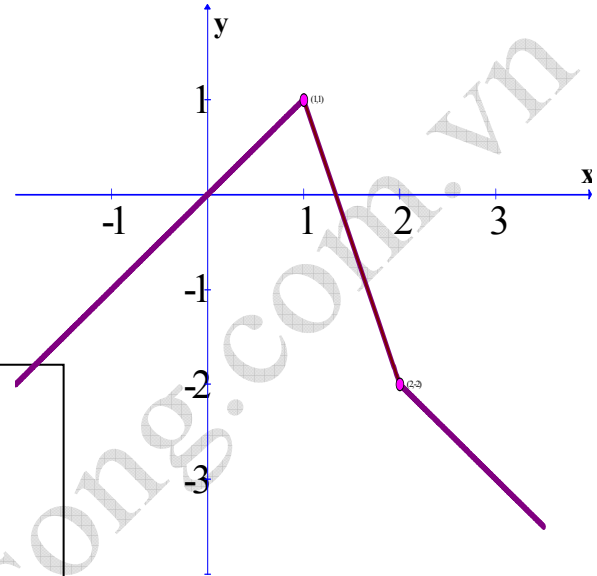
Ta có bảng xét dấu :

x	1	2	
x - 2	-	0	+
x - 1	-	0	+

Do đó :

- khi $x < 1$ thì :
 $y = 2 - x + 2(x - 1) = x$
- khi $1 \leq x \leq 2$ thì :
 $y = 2 - x - 2(x - 1) = -3x + 4$
- khi $x > 2$ thì :
 $y = x - 2 - 2(x - 1) = -x$

Đồ thị (xem hình bên)

*Ví dụ 4 : Cho hàm số

$$y = \begin{cases} x + \frac{\sqrt{x^2}}{|x|} & \text{khi } x \neq 0 \\ 1 & \text{khi } x = 0 \end{cases}$$

Tìm tập xác định và vẽ đồ thị của hàm số này

Giải

Tập xác định là $\mathbb{R}$

Khi $x \neq 0$ ta có $y = x + \frac{|x|}{|x|} = x + 1$ và khi $x = 0$ thì $y = 1$

Vậy đồ thị của hàm số là đường thẳng $y = x + 1$

C. Bài tập rèn luyện

2.11. Vẽ đồ thị các hàm số sau :

a) $y = 2x - 4$ b) $y = \frac{2}{3}x$ c) $y = -\frac{1}{3}x - 4$ d) $y = \begin{cases} x & \text{khi } x \geq 0 \\ -2x & \text{khi } x < 0 \end{cases}$

2.12. Tính a và b để đồ thị hàm số $y = ax + b$ qua hai điểm A(0 ; 2) và B(1 ; 3)

2.13. Tính a và b để đường thẳng (d) $y = ax + b$ song song với đường thẳng (d') $y = -2x + 5$ và qua M(-1 ; 3)

2.14. Cho 4 đường thẳng :

(d₁) $y = x\sqrt{2} + 1$; (d₂) $y = -x\sqrt{2} + 2$; (d₃) $y = \frac{2}{\sqrt{2}}x - 1$; (d₄) $y = 2x + 1$

Cặp đường thẳng nào song song ?

- a) (d₁) và (d₂)   b) (d₁) và (d₃)   c) (d₂) và (d₃)   d) (d₃) và (d₄)

*2.15. Cho hai đường thẳng (d) $y = -x + 4$ và (d') $y = \frac{2}{3}x - 1$

- a) Vẽ (d) và (d') trên cùng một hệ trục tọa độ Oxy
- b) Tính tọa độ giao điểm của (d) và (d')
- c) Tính m để 3 đường thẳng (d) ; (d') và (d'') $y = mx + m - 3$ đồng quy

2.16. Định m để hai đường thẳng $y = 2x + 4$ và $y = -x + m + 2$ cắt nhau tại một điểm trên trục hoành

2.17. Vẽ đồ thị các hàm số :

a) $y = |x - 2|$ b) $y = |x| + 1$ c) $y = \sqrt{x^2 - 2x + 1} - x$

*2.18. Vẽ đồ thị của hàm số : $y = \sqrt{4 - 4x + x^2} - \sqrt{4x^2 + 4x + 1}$

*2.19 Tìm tập xác định và vẽ đồ thị hàm số sau :

$$y = \begin{cases} x + \frac{\sqrt{x^2}}{x} & \text{khi } x \neq 0 \\ 1 & \text{khi } x = 0 \end{cases}$$

D.Hướng dẫn giải - đáp số

2.11. a) Đồ thị của hàm số $y = 2x - 4$ là đường thẳng qua 2 điểm $(0; -4)$ và $(2; 0)$

b) Đồ thị của hàm số $y = \frac{2}{3}x$ là đường thẳng qua gốc O và điểm $(3; 2)$

c) Đồ thị của hàm số $y = -\frac{1}{3}x - 4$ là đường thẳng qua 2 điểm $(0; -4)$ và $(-3; -3)$

d) Đồ thị của hàm số $y = \begin{cases} x & \text{khi } x \geq 0 \\ -2x & \text{khi } x < 0 \end{cases}$ là hai nửa đường thẳng qua gốc O

2.12. $y = x + 2$

2.13. $y = -2x + 1$

2.14. Câu b)

*2.15. b) Tọa độ giao điểm của (d) và (d') là nghiệm của hệ phương trình :

$$\begin{cases} y = -x + 4 \\ y = \frac{2}{3}x - 1 \end{cases} \text{ So sánh y ta được}$$

$2x - 3 = -3x + 12$

Hay $5x = 15$ Vậy $x = 3$ và $y = 1$

c) d) ; (d'); (d'') đồng quy khi (d'') qua giao điểm $(3; 1)$ của câu b)

Thay $x = 3$ và $y = 1$ vào phương trình của (d'') ta được

$1 = 3m + m - 3 = 0$ hay $m = 1$

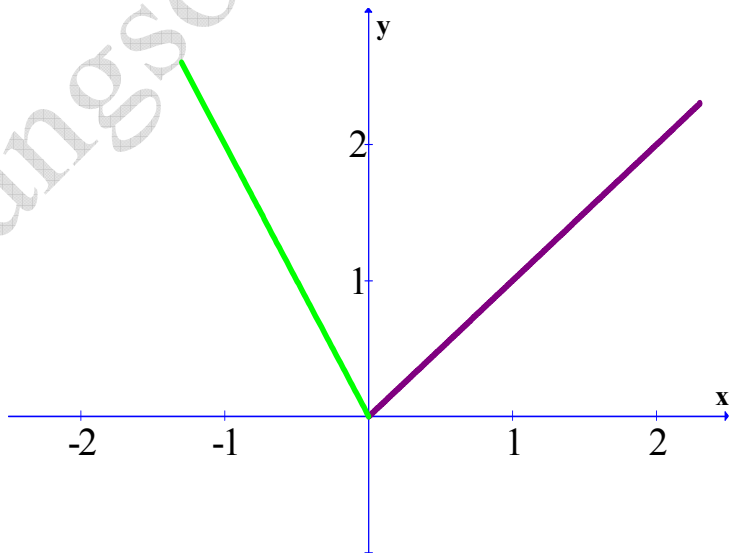
Vậy phương trình của (d'') là $y = x - 2$

2.16 Đường thẳng $y = 2x + 4$ cắt trục Ox tại $x = -2$. $y = 0$

Do đó đường thẳng $y = -x + m + 2$ qua điểm $(-2; 0)$ khi ta có :

$0 = 2 + m + 2$ Vậy $m = -4$

2.17. a) $y = |x - 2| = \begin{cases} x - 2 & \text{khi } x \geq 2 \\ 2 - x & \text{khi } x < 2 \end{cases}$

$$b) y = |x| + 1 = \begin{cases} x + 1 & \text{khi } x \geq 0 \\ -x + 1 & \text{khi } x < 0 \end{cases}$$

$$c) y = |x - 1| - x = \begin{cases} x - 1 - x & \text{khi } x \geq 1 \\ 1 - x - x & \text{khi } x < 1 \end{cases} = \begin{cases} -1 & \text{khi } x \geq 1 \\ 1 - 2x & \text{khi } x < 1 \end{cases}$$

*2.18. $y = |x - 2| - |2x + 1|$

Khi $x < -\frac{1}{2}$ thì $y = 2 - x + 2x + 1 = x + 3$

Khi $-\frac{1}{2} \leq x \leq 2$ thì $y = 2 - x - 2x - 1 = -3x + 1$

Khi $x > 2$ thì $y = x - 2 - 2x - 1 = -x - 3$

*2.19. Tập xác định là $\mathbb{R}$

Khi $x \neq 0$ thì $y = x + \frac{|x|}{x} = \begin{cases} x + 1 & \text{khi } x > 0 \\ x - 1 & \text{khi } x < 0 \end{cases}$

Khi $x = 0$ thì $y = 1$

§3. Hàm số bậc hai

A. Tóm tắt giáo khoa

1. Định nghĩa : Hàm số bậc hai là hàm số có dạng $y = ax^2 + bx + c$ trong đó a, b, c là các hằng số và $a \neq 0$

2. Hàm số $y = ax^2$

Hàm số này xác định trên $\mathbb{R}$

- nếu $a > 0$ thì hàm số giảm trên $(-\infty; 0)$; tăng trên $(0; +\infty)$, đạt cực tiểu khi $x = 0$
- nếu $a < 0$ thì hàm số tăng trên $(-\infty; 0)$; giảm trên $(0; +\infty)$, đạt cực đại khi $x = 0$

Bảng biến thiên :

$a > 0$

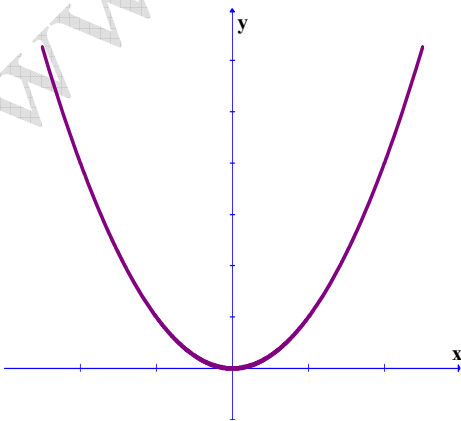
x	$-\infty$	0	$+\infty$
y	$+\infty$	0	$+\infty$

$a < 0$

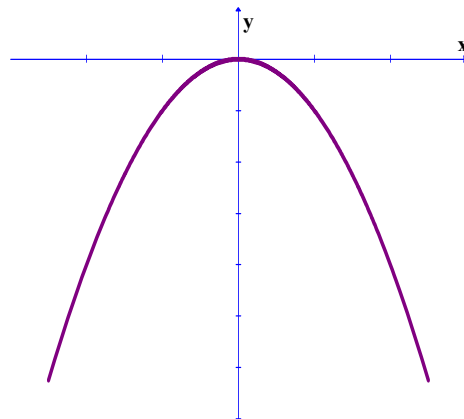
x	$-\infty$	0	$+\infty$
y	$-\infty$	0	$-\infty$

Đồ thị của hàm số là parabol. đỉnh là gốc O và trục đối xứng là Oy

$a > 0$

$a < 0$

3. Hàm số $y = ax^2 + bx + c$ với $a \neq 0$

- Tập xác định là $\mathbb{R}$
- Nếu $a > 0$ thì hàm số giảm trên khoảng $(-\infty; -\frac{b}{2a})$ và tăng trên khoảng

$$(-\frac{b}{2a}; +\infty)$$

Nếu $a < 0$ thì hàm số tăng trên khoảng $(-\infty; -\frac{b}{2a})$ và giảm trên khoảng

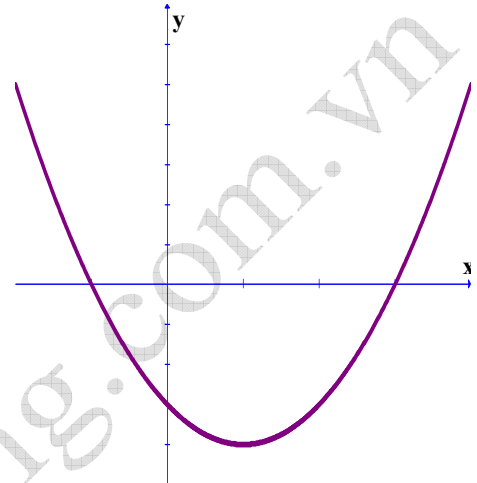
$$(-\frac{b}{2a}; +\infty)$$

- Bảng biến thiên

$$a > 0$$

x	$-\infty$	$-\frac{b}{2a}$	$+\infty$
y	$+\infty$		$+\infty$

CT

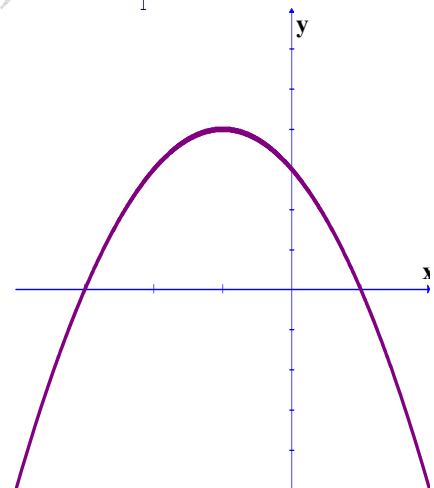

Hàm số đạt giá trị cực tiểu bằng $-\frac{\Delta}{4a}$ khi $x = -\frac{b}{2a}$

$$a < 0$$

x	$-\infty$	$-\frac{b}{2a}$	$+\infty$
y	$-\infty$		$+\infty$

CĐ

Hàm số đạt giá trị cực đại bằng $-\frac{\Delta}{4a}$ khi $x = -\frac{b}{2a}$

Đồ thị hàm số $y = ax^2 + bx + c$ là một parabol, đỉnh $I(-\frac{b}{2a}; -\frac{\Delta}{4a})$ và nhận đường thẳng $x = -\frac{b}{2a}$ làm trục đối xứng

Cách vẽ: Muốn vẽ parabol (P) : $y = ax^2 + bx + c$ ta làm như sau:

- Vẽ đỉnh $I(-\frac{b}{2a}; -\frac{\Delta}{4a})$ và trục đối xứng $x = -\frac{b}{2a}$
- Vẽ thêm vài điểm có hoành độ gần giá trị hoành độ đỉnh và điểm đối xứng của chúng qua trục đối xứng. Lưu ý giao điểm của (P) với trục Oy là $(x = 0, y = c)$

B. Giải toán :

Dạng 1 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị

Ví dụ 1 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị hàm số $y = x^2 - 2x - 3$

Giải

Tập xác định là R

$a = 1 > 0$, ta có $x = -\frac{b}{2a} = 1$ và $y = -\frac{\Delta}{4a} = -4$. Do đó hàm số giảm trên khoảng $(-\infty; 1)$ và tăng trên khoảng $(1; +\infty)$, giá trị nhỏ nhất là -4

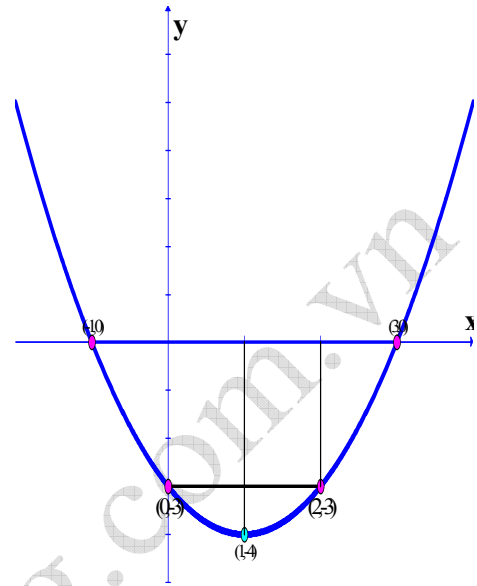
Bảng biến thiên

x	$-\infty$	1	$+\infty$
y	$+\infty$	-4	$+\infty$

Đồ thị là parabol, đỉnh I (1; -4) và trục đối xứng là đường thẳng $x = 1$

Giao điểm của parabol với trục Ox : $y = 0$ suy ra $x^2 - 2x - 3 = 0$

$\Leftrightarrow x = -1; x = 3$; giao điểm của parabol với trục Oy là $x = 0$
 $y = -3$

Ví dụ 2 : Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị hàm số $y = -x^2 + 2x - 2$

Giải

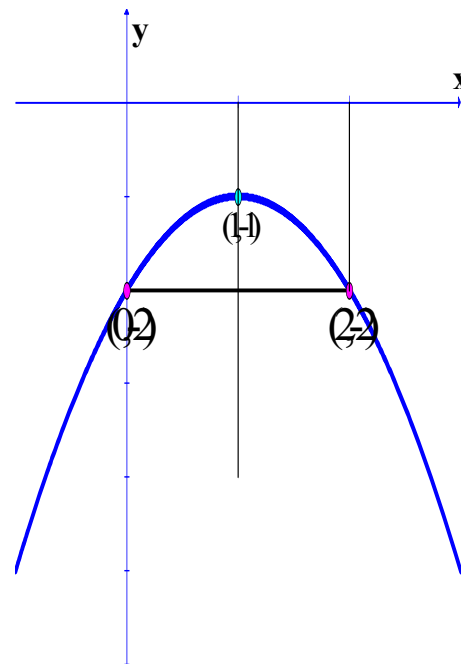
Tập xác định là R

$a = -1 < 0$, $x = -\frac{b}{2a} = 1$; $y = -\frac{\Delta}{4a} = -1$. Do đó hàm số tăng trên khoảng $(-\infty; 1)$ và giảm trên khoảng $(1; +\infty)$, giá trị lớn nhất là 1

Bảng biến thiên

x	$-\infty$	1	$+\infty$
y	$-\infty$	-1	$-\infty$

Đồ thị là parabol đỉnh I (1; -1). trục đối xứng $x = 1$, cắt trục Oy tại $x = 0$; $y = -2$

*Dạng 2 : Vẽ đồ thị của hàm số có chứa giá trị tuyệt đối

Ví dụ : Vẽ đồ thị của hàm số $y = |x^2 - 2x|$

Giải

Tập xác định là R

Ta có $x^2 - 2x = x(x - 2)$. Do đó :

- khi $x < 0$ hay $x > 2$ thì $y = x^2 - 2x$
- khi $0 \leq x \leq 2$ thì $y = -x^2 + 2x$

Vậy đồ thị của hàm số $y = |x^2 - 2x|$ là hợp của hai parabol :

- $y = x^2 - 2x$ bỏ phần trong đoạn $0 \leq x \leq 2$

- và $y = -x^2 + 2x$ lấy phần trong đoạn $0 \leq x \leq 2$

Dạng 3 : Tính các hệ số a,b,c của hàm số $y = ax^2 + bx + c$

Ví dụ 1 : Tính a và b biết parabol $y = ax^2 + bx + 2$ có đỉnh I(2 ; - 2)

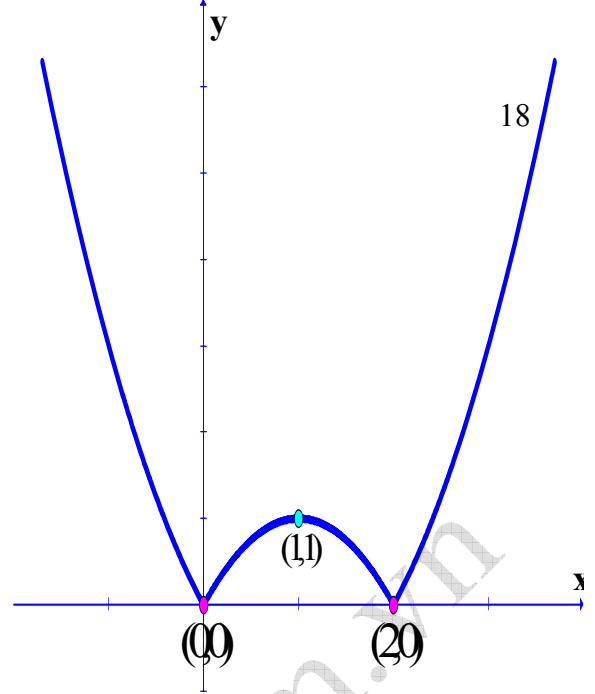
Giải

Hoành độ đỉnh parabol là $x = -\frac{b}{2a} = 2$ (1)

Điểm I (2 ; -2) thuộc parabol nên ta có $-2 = a(2)^2 + 2b + 2$ (2)

Từ (1) ta có $b = -4a$. Thay vào (2): $-2 = 4a - 8a + 2$

Vậy $a = 1$ và $b = -4$

Ví dụ 2 : Tính a,b,c biết parabol $y = ax^2 + bx + c$ có đỉnh ở trên trục hoành và qua hai điểm A(0 ; 1) và B(3 ; 4)

Giải

Đỉnh của parabol thuộc trục Ox nên tung độ đỉnh $y = -\frac{\Delta}{4a} = 0$ hay $4ac - b^2 = 0$ (1)

- A (0 ; 1) thuộc parabol nên $a(0)^2 + b(0) + c = 1$ (2)

- B (2 ; 1) thuộc parabol nên $a(2)^2 + b(2) + c = 1$ (3)

(2) cho $c = 1$. Thay vào (3) ta có :

$$4a + 2b + 1 = 1 \text{ hay } 2a + b = 0 \text{ hay } b = -2a$$

Thay b và c vào (1) :

$$4a(1) - (-2a)^2 = 0 \text{ hay } 4a - 4a^2 = 0 \text{ hay } a(1 - a) = 0$$

Vì $a \neq 0$ nên ta suy ra $1 - a = 0$ Vậy $a = 1$, $b = -2$, $c = 1$

*Ví dụ 3 : Cho hàm số $y = x^2 - 2mx + m + 2$ ($m > 0$)

a) Định m để đồ thị là parabol có đỉnh nằm trên đường thẳng $y = x + 1$

b) Vẽ đồ thị với m vừa tìm

Giải

Toạ độ đỉnh $x = -\frac{b}{2a}$ và $y = \frac{4ac - b^2}{4a}$ thỏa phương trình $y = x + 1$

Nên ta có : $\frac{4ac - b^2}{4a} = -\frac{b}{2a} + 1 \Leftrightarrow 4ac - b^2 = -2b + 4a$ (vì a $\neq 0$)

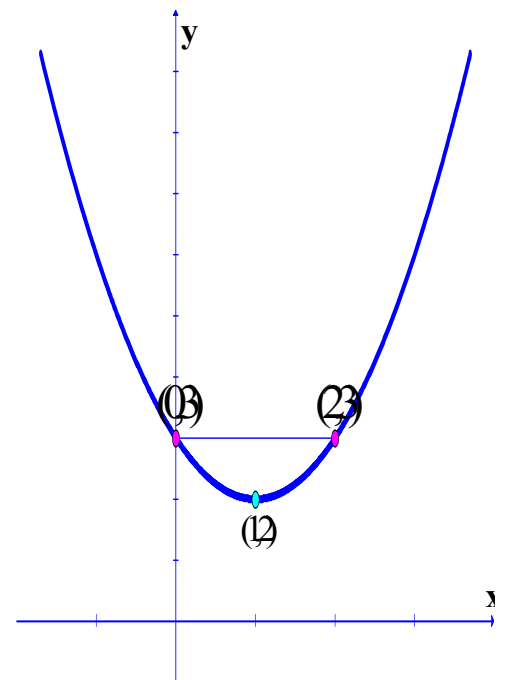
Thay $a = 1$, $b = -2m$, $c = m + 2$ vào phương trình ta được :

$$4(m + 2) - 4m^2 = 4m + 4 \Leftrightarrow m^2 = 1 \Leftrightarrow m = 1 \text{ vì}$$

$m > 0$

Vậy $y = x^2 - 2x + 3$

Đồ thị là parabol có đỉnh I(1 ; 2), trục đối xứng $x = 1$

C. Bài tập rèn luyện

2.19. Xét sự biến thiên và vẽ đồ thị các hàm số sau :

a) $y = x^2 + 2x + 1$

b) $y = -x^2 + 1$

c) $y = x^2 - 2x - 2$

d) $y = -\frac{1}{2}x^2 + 2x$

*2.20. Vẽ đồ thị các hàm số sau :

a) $y = x^2 + 2|x|$

b) $y = x|x-2|$

2.21. Tính a và b biết parabol $y = ax^2 + bx - 3$ có đỉnh I (1 ; -2)

2.22. Tính a , b , c biết parabol $y = ax^2 + bx + c$ có đỉnh ở trên trục hoành và qua hai điểm A(0;4) và B(- 1 ; 1)

2.23. Tính a , b , c để hàm số $y = ax^2 + bx + c$ đạt giá trị lớn nhất bằng 2 khi $x = 1$ và đồ thị qua điểm A(-1 ; -8)

2.24. Tính m để đồ thị của hàm số $y = mx^2 - 2mx - m - 2$ có đỉnh thuộc đường thẳng $y = 2x - 1$ (m khác 0)

2.25. Vẽ đồ thị của hai hàm số $y = x + 1$ và $y = x^2 - 2x + 1$ trên cùng một hệ thống trục tọa độ rồi xác định tọa độ giao điểm của chúng

*2.26. Vẽ đồ thị của hàm số : $y = \begin{cases} -x^2 + 4 & \text{khi } x \geq -1 \\ x + 4 & \text{khi } x < -1 \end{cases}$

2.27. Vẽ đồ thị của hàm số $y = -x^2 + 2x$. Dùng đồ thị tìm x để $y > 0$

2.28. Vẽ đồ thị của hàm số $y = x^2 + 2x - 3$. Dùng đồ thị tìm x để $y \leq 0$

D. Hướng dẫn giải - đáp số :

2.19. a) Hàm số $y = x^2 + 2x + 1$ có $x = -\frac{b}{2a} = -1$ và $a = 1 > 0$

Vậy hàm số nghịch biến trên khoảng khoảng $(-\infty ; -1)$ và đồng biến trên khoảng $(-1 ; +\infty)$, giá trị nhỏ nhất là 0
Đồ thị là parabol có đỉnh I (-1 ; 0)

b).Hàm số $y = -x^2 + 1$ có $x = -\frac{b}{2a} = 0$ và $a = -1 < 0$

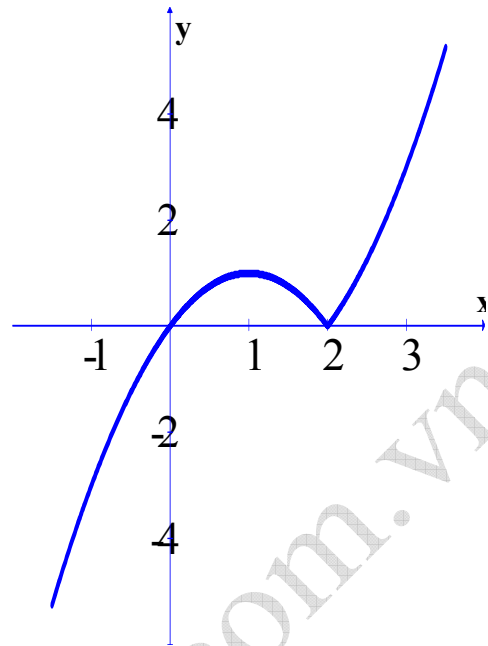
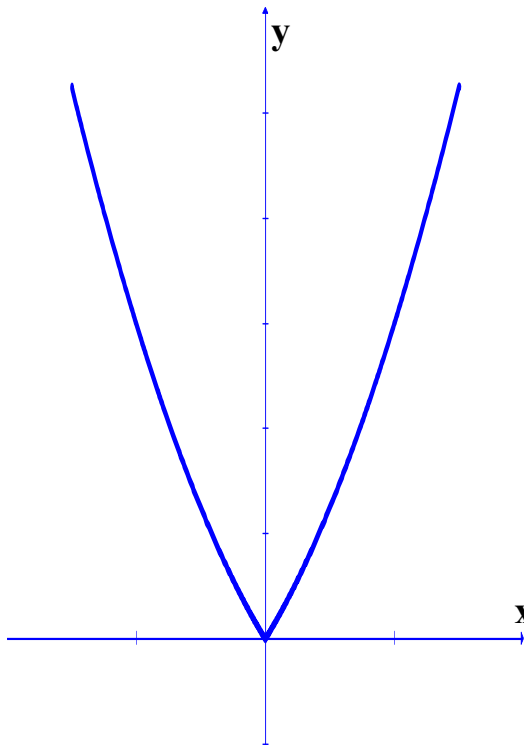
Vậy hàm số đồng biến trên khoảng $(-\infty ; 0)$ và nghịch biến trên khoảng $(0 ; +\infty)$, giá trị lớn nhất là 1
Đồ thị là parabol có đỉnh I (0 ; 1)

c). Hàm số $y = x^2 - 2x - 2$ nghịch biến trên khoảng khoảng $(-\infty ; 1)$ và đồng biến trên khoảng $(1 ; +\infty)$, giá trị nhỏ nhất là -2

d) Học sinh tự vẽ.

*2.20. a) Đồ thị của hàm số a) $y = x^2 + 2|x|$ gồm hai phần
 $y = x^2 - 2x$ khi $x < 0$ và $y = x^2 + 2x$ khi $x \geq 0$

b) Đồ thị của hàm số b) $y = x|x-2|$ gồm hai phần
 $y = 2x - x^2$ khi $x < 2$ và $y = x^2 - 2x$ khi $x \geq 2$

2.21. Ta có hệ phương trình :

$$\begin{cases} -\frac{b}{2a} = 1 \\ a + b - 3 = -2 \end{cases} \quad \text{Vậy } a = -1 \text{ và } b = 2$$

2.22 Ta có hệ phương trình :

$$\begin{cases} 4ac - b^2 = 0 \\ c = 4 \\ a - b + c = 1 \end{cases} \quad \text{Vậy } a = 1 ; b = 4 ; c = 4 \text{ hay } a = 9 ; b = 12 ; c = 4$$

2.23. Ta có hệ phương trình :

$$\begin{cases} -\frac{b}{2a} = 1 \\ a + b + c = 2 \\ a - b + c = -8 \end{cases} \quad \text{Vậy } a = -\frac{5}{2} ; b = 5 ; c = -\frac{1}{2}$$

2.24. Tọa độ đỉnh là $x = 1, y = -2m - 2$. Thay giá trị của x và y này vào phương trình $y = 2x - 1$ ta được : $-2m - 2 = 2 - 1$ Vậy $m = -3/2$

2.25. Học sinh tự vẽ.

Tọa độ giao điểm của 2 đồ thị là nghiệm của hệ phương trình : $\begin{cases} y = x + 1 \\ y = x^2 - 2x + 1 \end{cases}$

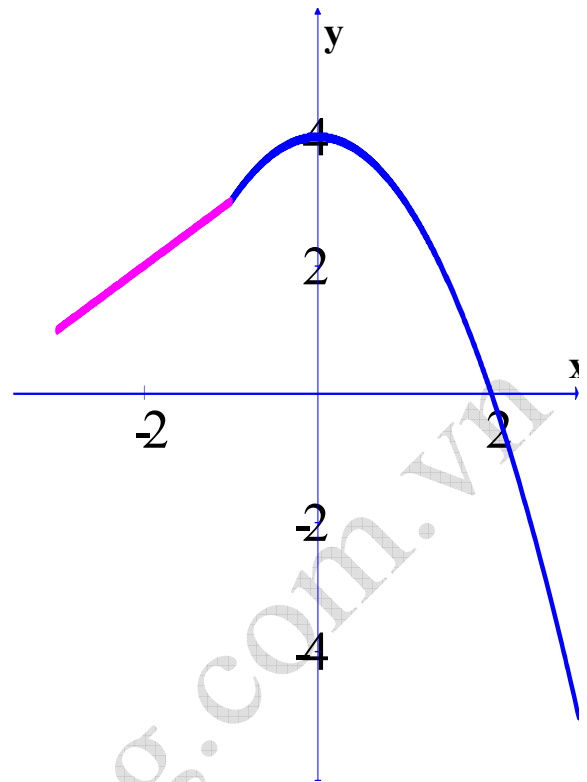
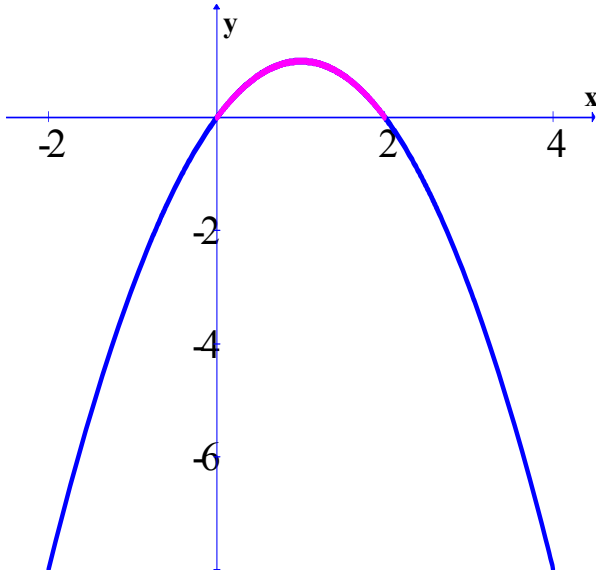
So sánh y ta được $x^2 - 2x + 1 = x + 1$ hay $x(x - 3) = 0$

Vậy $x = 0 ; y = 1$ và $x = 3 ; y = 4$

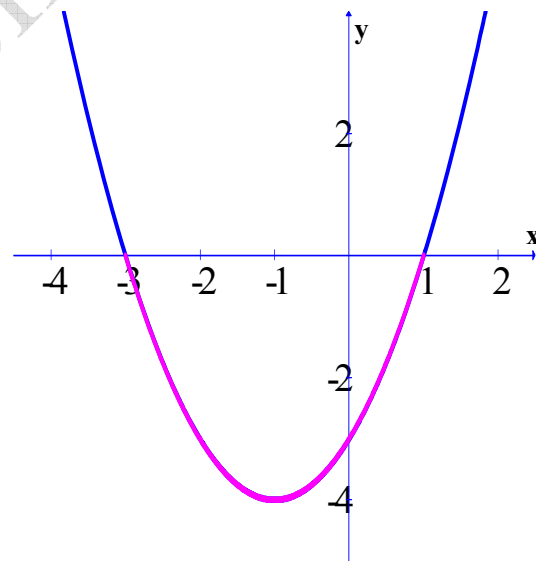
***2.26** .Ta vẽ parabol $y = -x^2 + 4$ và gạch bỏ phần $x < -1$

và vẽ đường thẳng $y = x + 4$ rồi gạch bỏ phần $x > -1$

27. Phần đồ thị ứng với $y > 0$ là phần đồ thị ở phía trên trục hoành (màu hồng).
Căn cứ vào hình vẽ ta suy ra: $0 < x < 2$.

2.28. Theo đồ thị ta thấy: $y \leq 0$ (ứng với phần đồ thị ở phía dưới trục hoành, màu hồng) $\Leftrightarrow -3 \leq x \leq 1$

§ 4. Trắc nghiệm cuối chương

A. Câu hỏi

1. Cho hàm số $f(x) = 2x - |x|$. Câu nào sau đây đúng ?

- a) $f(x)$ là hàm số chẵn
- b) $f(x)$ là hàm số lẻ
- c) $f(x)$ là hàm số không chẵn và không lẻ
- d) Miền xác định của là hàm số là $x > 0$

2. Tập xác định của hàm số $y = \sqrt{|x-2|}$ là :

- a) $x \geq 2$
- b) với mọi $x \in \mathbb{R}$
- c) với mọi $x \neq 2$
- d) $(-\infty; 2]$

3. Cho hai hàm số $y = f(x)$ và $y = g(x)$ là hai hàm số chẵn trên cùng tập xác định. Câu nào sau đây đúng ?

- a) Hàm số $y = f(x) + g(x)$ là hàm số chẵn trên D

- b) Hàm số $y = f(x) - g(x)$ là hàm số chẵn trên D
 c) Hàm số $y = f(x).g(x)$ là hàm số chẵn trên D
 d) Cả ba câu đều đúng
4. Cho $y = f(x)$ và $y = g(x)$ là hai hàm số đồng biến trên khoảng (a, b) . Câu nào sau đây đúng?
 a) Hàm số $y = f(x) + g(x)$ đồng biến trên khoảng (a, b)
 b) Hàm số $y = f(x) - g(x)$ đồng biến trên khoảng (a, b)
 c) Hàm số $y = f(x).g(x)$ đồng biến trên khoảng (a, b)
 d) Câu a và b đều đúng
5. Cho hàm số $y = |x - 1|$ xác định trên $\mathbb{R}$. Câu nào sau đây đúng?
 a) Hàm số nghịch biến trên khoảng $(-\infty; 1)$
 b) Hàm số đồng biến trên khoảng $(1; +\infty)$
 c) Câu a và b đều đúng
 b) Hàm số này chẵn trên $\mathbb{R}$
6. Biết đồ thị của hàm số $y = ax + b$ qua hai điểm $A(0, -3)$ và $B(-1, -5)$. Thì a và b bằng bao nhiêu?
 a) $a = 2; b = -3$ b) $a = -2; b = 3$ c) $a = 2; b = 3$ d) $a = 1; b = -4$
7. Cho hàm số $y = -2x + 3$ Câu nào sau đây đúng?
 a) Hàm số đồng biến trên $\mathbb{R}$
 b) Hàm số nghịch biến trên $(-2; 2)$
 c) Hàm số nghịch biến trên $\mathbb{R}$
 d) Câu b và c đều đúng
8. Parabol $y = -\frac{1}{4}x^2 + 1$ có tọa độ đỉnh là:
 a) $(-1; 0)$ b) $(0; 1)$ c) $(0; -1)$ d) $(1; 0)$
9. Với giá trị nào của x thì $y = x^2 - 5x + 4 < 0$
 a) $x \in (1; +\infty)$ b) $x \in (1; \frac{3}{2})$
 c) $x \in (1; 4)$ d) $x \in (\frac{3}{2}; +\infty)$
10. Tọa độ giao điểm của parabol $y = x^2 + 2x - 1$ và đường thẳng $y = x - 1$ là:
 a) $(0; -1)$ và $(-1; 2)$ b) $(-1; 0)$ và $(-1; 2)$
 c) $(0; -1)$ và $(-1; -2)$ d) $(2; 1)$ và $(-1; 2)$
11. Giá trị nào của a và c để đồ thị của hàm số $y = ax^2 + c$ là parabol có đỉnh $(0; -2)$ và một giao điểm của đồ thị với trục hoành là $(-1; 0)$
 a) $a = 1$ và $c = -1$ b) $a = 2$ và $c = -1$
 c) $a = 2$ và $c = -2$ d) $a = -2$ và $c = -2$
12. Cho hàm số $y = -2x^2 + 4x - 1$. Câu nào sau đây đúng?
 a) Hàm số đồng biến trên khoảng $(1; +\infty)$
 b) Hàm số nghịch biến trên khoảng $(1; +\infty)$
 c) Đồ thị cắt trục tung tại điểm $(0; -1)$
 d) Câu b và c đều đúng
13. Cho hàm số $y = -x^2 + bx - 3$. Giá trị của b là bao nhiêu biết đồ thị là parabol có hoành độ đỉnh là $x = 2$
 a) $b = 2$ b) $b = -2$ c) $b = 4$ d) $b = -4$
14. Với giá trị nào của b thì đồ thị của hàm số $y = x^2 + bx$ cắt trục hoành tại 2 điểm $O(0; 0)$ và $A(2; 0)$
 a) $b = 4$ b) $b = -2$ c) $b = 2$ d) Cả 3 câu trên đều sai

- 15.** Đồ thị của hàm số $y = (x - 2)^2$ có trục đối xứng là :
 a) trục Oy b) đường thẳng $x = 2$
 c) đường thẳng $x = 1$ d) không có
- 16.** Cho hàm số $y = x^2 + bx + c$ biết đồ thị là parabol có đỉnh $I(1; 2)$ thì $b + c =$
 a) 1   b) 2   c) -1   d) 2
- 17.** Các điểm nào sau đây thuộc đồ thị hàm số $y = x^2 - 2|x|$
 a) $(-1; 3)$ b) $(1; -1)$ c) $(2; 4)$ d) $(-2; 4)$
- 18.** Tọa độ giao điểm của đồ thị hai hàm số $y = |x - 1| + 1$ và $y = 2$ là :
 a) $(0; 2)$ và $(1; 2)$ b) $(2; 2)$ và $(-1; 2)$
 c) $(0; 2)$ và $(2; 2)$ d) số khác
- 19.** Đồ thị của hàm số $y = ax + b$ qua đỉnh của parabol $y = x^2 - 2x + 3$ thì $a + b$ bằng :
 a) 0   b) 1   c) 2   d) -2
- 20.** Trong các hàm số sau hàm số nào là hàm lẻ
 (I) $y = x^3 - 2x$ (II) $y = \frac{-2}{x}$ (III) $y = x - 2x|x|$
 a) (I) và II   b) (I) và (III)   c) (II) và (III)   d) Cả ba hàm số

B. BẢNG TRẢ LỜI.

- 1c   2b   3d   4a   5c   6a   7d   8b   9c   10c
 11c   12d   13c   14b   15b   16a   17b   18c   19c   20d

C. HƯỚNG DẪN GIẢI

- 1c.** Hàm số này xác định trên R
 Với mọi x thuộc R thì $-x$ thuộc R và ta có
 $f(-x) = 2(-x) - |-x| = -2x - |x|$ Vậy hàm số $f(x)$ không chẵn và không lẻ
- 2b.** Hàm số xác định với mọi $x \in R$.
- 3d.** Vì $f(x)$ và $g(x)$ chẵn trên R nên với mọi x thuộc R thì $-x$ thuộc R và ta có :
 $f(-x) = f(x)$ và $g(-x) = g(x)$ nên
 $f(-x) + g(-x) = f(x) + g(x)$ và $f(-x) - g(-x) = f(x) - g(x)$
 $f(-x).g(-x) = f(x).g(x)$
- 4a.** Với mọi $x_1, x_2 \in (a, b)$ và $x_1 \neq x_2$ ta có
 $\frac{f(x_2) - f(x_1)}{x_2 - x_1} > 0$; $\frac{g(x_2) - g(x_1)}{x_2 - x_1} > 0$
- 5c.** Hàm số $y = |x - 1|$ xác định trên R
 Khi $x < 1$ thì $y = -x + 1$ nên hàm số nghịch biến trên $(-\infty; 1)$
 Khi $x > 1$ thì $y = x - 1$ nên hàm số đồng biến trên $(1; +\infty)$
- 6a.** Đồ thị của hàm số $y = ax + b$:
 • qua $A(0; -3)$ cho $b = -3$
 • qua $B(-1; -5)$ cho $-5 = -a - 3$ nên $a = 2$
- 7d.** Hàm số $y = -2x + 3$ có $a = -2 < 0$ nên luôn nghịch biến trên R
- 8b.** Tọa độ đỉnh của parabol là $x = 0$; $y = 1$
- 9c.** Vẽ đồ thị của hàm số $y = x^2 - 5x + 4$. Theo đồ thị ta thấy $y < 0$ khi
 $1 < x < 4$

10c. Tọa độ giao điểm của parabol và đường thẳng là nghiệm của hệ phương trình

$$\begin{cases} y = x^2 + 2x - 1 \\ y = x - 1 \end{cases} \text{ So sánh ta được } x^2 + 2x - 1 = x - 1 \text{ hay } x^2 + x = 0$$

Hay $x(x + 1) = 0$ Vậy $x = 0$; $y = -1$ và $x = -1$; $y = -2$

11c. $a = 2$ và $c = -2$

12d. Hàm số $y = -2x^2 + 4x - 1$ có hoành độ đỉnh $x = -\frac{b}{2a} = 1$ và $a = -2 < 0$

Nên hàm số nghịch biến trên khoảng $(1 ; +\infty)$ và cắt trục tung tại $x = 0$, $y = -1$

13c. Đồ thị của hàm số $y = -x^2 + bx - 3$ là parabol có hoành độ đỉnh $x = -\frac{b}{2a} = 2$

Do đó $b = -4a = -4(-1) = 4$

14b. Đồ thị của hàm số $y = ax^2 + bx$ cắt trục hoành tại điểm có hoành độ là nghiệm của phương trình $ax^2 + bx = 0$ hay $x(ax + b) = 0$

Vậy $x = 0$ và $x = -\frac{b}{a} = 2$. Suy ra $b = -2a = -2$

15b. Đồ thị của hàm số $y = (x - 2)^2$ có trục đối xứng là đường thẳng $x = 2$

16a. Đồ thị của hàm số $y = x^2 + bx + c$ có đỉnh $I(1; 2)$ cho ta :

$1 + b + c = 2$ Vậy $b + c = 1$

17b. Xét hàm số $y = x^2 - 2|x|$

Thay $x = -1$, $y = 3$ ta được $3 = 1 - 2$ không thỏa

Thay $x = 1$, $y = -1$ ta được $-1 = 1 - 2$ thỏa

18c. Hoành độ giao điểm của đồ thị hai hàm số $y = |x-1| + 1$ và $y = 2$ là

nghiệm của phương trình : $|x-1| + 1 = 2 \Leftrightarrow |x-1| = 1$

52

Vậy có hai giao điểm $(x = 0, y = 1)$ và $(x = 2, y = 1)$

19c. Đỉnh của parabol $y = x^2 - 2x + 3$ là $I(1; 2)$

Do đó đồ thị của hàm số $y = ax + b$ qua $I(1; 2)$ cho ta $a + b = 2$

20d.

• $y = x^3 - 2x$ có tập xác định $\mathbb{R}$ và $y(-x) = (-x)^3 - 2(-x) = -x^3 + 2x = -y(x)$

Vậy (I) là hàm số lẻ

• $y = \frac{-2}{x}$ có tập xác định là $\mathbb{R} \setminus \{0\}$ và $y(-x) = \frac{-2}{-x} = \frac{2}{x} = -y(x)$

Vậy (II) là hàm số lẻ

• $y = x - 2x|x|$ có tập xác định là $\mathbb{R}$ và $y(-x) = (-x) - 2(-x)|-x| = -x + 2x|x| = -y(x)$

Vậy (III) là hàm số lẻ